

Güzeli Kurtarmak: Güzeli Yeniden Düşünmek Üzerine

Saving Beauty: On Rethinking Beauty

Dr. Ayşe Aldemir *

Byung-Chul Han, Güzeli Kurtarmak
Özgün Adı: Die Errettung des Schönen
(K. Filiz, Çev.) İnsan Yay. İstanbul, 2018 **

Özet

Güney Koreli filozof Byung-Chul Han tarafından yazılan Güzeli Kurtarmak isimli çalışmada, günümüz toplumunda "güzel" in anlaşılma ve ele alınma biçimleri, on dört başlık altında eleştirel bir yaklaşımla incelenmiştir. Han, iletişim teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak, kapitalizmin de etkisiyle değişen paradigmalara ve günümüz toplumunda negatif anlamda dönüşümlere dikkat çeken bir kültür kuramcısı olarak bilinmektedir. Bu bağlamda onun üzerinde durduğu en temel olgulardan birisi, güzelin anlaşılmasında yaşanan dönüşümlerdir. Han, "Pürüzsüzlük" kavramı merkezinde, modern çağın güzellik anlayışı olarak sunulan pürüzsüzlüğün "neden güzel" olduğu sorusundan hareketle, "güzeli kurtarmaya" çalışma denemesi sunmaktadır. Pürüzsüzlüğü, olumluluk toplumunun bir göstergesi olarak değerlendiren yazar, güzelin bütün olumsuzluklardan nasıl uzaklaştırıldığını örneklerle açıklamıştır. Çalışmada pürüzsüzlüğün beden aracılığıyla sosyal ağda konumlanışı üzerinde duran Han, "like" (beğen) ve "sharing" (paylaşma) temelli iletişimin, tüketim kültürü ve kapitalizm ile ilişkisini eleştirir. Han, modern çağın "güzel" e dair kavrayışı üzerine yeniden düşünme çağrısı yapmıştır ve güzelin, ahlak, politika, sanat, iletişim gibi disiplinler bağlamında irdelenmesiyle ilgili analizlere yer vermiştir. Bu çalışma, iletişimin sanat temelli düşünülmesi ve sanatın temel meselelerinden birisinin de güzel olduğu göz önüne alındığında, güzel ile iletişim arasındaki ilişkinin sorgulanımı bağlamında çeşitli ipuçları ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pürüzsüz, Güzeli, Estetik, Negatiflik

Abstract

The types of understanding and contextualizing of "beauty" in today's society have been examined with a critical approach under fourteen headings in the study Saving Beauty written by South Korean philosopher Byung-Chul Han. In parallel with the development of communication technologies, Han is known as a cultural theorist who draws attention to the changing paradigms under the influence of capitalism and negative transformations in today's society. In this context, one of the most important phenomena on which he focuses is the transformations in understanding beauty. At the heart of the "Smoothness" concept, Han offers a pilot study to "save the beauty" with reference to the question "why smoothness is beautiful" which is presented as the modern age's understanding of beauty. The author, evaluating smoothness as an indicator of positive society, explains how beauty is removed from all negativity with examples. Emphasizing the position of smoothness on social network through the body in the study, Han criticizes the relationship between the "like" and "sharing" based communication and consumption culture and capitalism. Han called for the rethinking of the modern age's understanding of "beauty" and included analyses on examining beauty in the context of disciplines such as morality, politics, art and communication. This study presents various clues in the context of questioning the relationship between beauty and communication, considering that communication is considered art-based and that one of the basic issues of art is beauty. In this review, while the main outlines of Han's study were dwelled upon, some criticisms were also made.

Key Words: Smooth, Beauty, Aesthetic, Negativity

* aldmrayse@gmail.com

** Çalışmanın amacı dâhilinde olmamasına rağmen, eserin çevirisinde özensiz davranıldığı belirtilmelidir. Kitabın çevirisinde bazı kelimelerin yanlış yazımı söz konusudur. Örneğin "murdar" sözcüğü, s.16'da "mundar" biçiminde ifade edilmiştir. Bazı cümlelerde özne-nesne eksikliğiyle birlikte, özne-nesne uyumsuzluğuna rastlanmaktadır (s. 55).

1. Giriş

Byung-Chul Han, keskin çıkarımlarıyla öne çıkan bir kültür kuramcısı olarak, on dokuzuncu ve yirminci yüzyıl felsefesi, etik, fenomenoloji, estetik, medya kuramı gibi pek çok alanda eser veren üretken bir isim olarak bilinmektedir. 2012'den beri Berlin Sanat Üniversitesi'nde dersler veren Han'ın çeşitli dillere çevrilmiş yirmiyi aşkın kitabı bulunmaktadır. Han'ın genel anlamda çalışmalarının odak noktasını, günümüz toplumunun eleştirisi, iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte bireyde ve toplumda meydana gelen kırılmalar oluşturmaktadır.

Han'ın *Güzeli Kurtarmak* isimli kitabı, tüketim kültürünün etkisiyle anlam ve değer kaybına uğrayan güzeli yeniden ele alma izleği çerçevesinde şekillenmektedir. Kitap tüketim temelli kapitalist söylem tarafından modern özneye sunulan ve öznenin "pürüzsüzün estetiği"ne rızasına dair bir dizi itirazı içerir. Yazara göre, günümüzde güzelin pürüzsüz, olumlu bir biçimde sunumu ve tüketim odaklı konumlandırılması, onu özünden uzaklaştırmıştır. Han, "pürüzsüz", "dijital güzel", "yaralanmanın estetiği" gibi başlıklar aracılığıyla, bir kavram olarak güzel'in algısında bozulmalara karşı, Baudrillard, Benjamin, Heidegger gibi düşünürleri takip ederek eleştirel çözümler geliştirir. Çalışma özellikle iletişim ve sanat alanındaki araştırmacılara zengin tartışma konuları sağlamakla birlikte, bazı olumsuzluklar da taşır. Günümüzde güzelin tüketim kültürü bağlamında edindiği anlam kırılmalarına karşı yazarın keskin saptamalarının, kitabı zayıflatan bir unsur olduğu söylenebilir. Diğer çalışmalarında olduğu gibi bu kitabında da Baudrillard'ı çağrıştıran parçaların sıklıkla yer alması, yazarın özgünlüğünü gölgeler. Han'ın tüm eserlerinde dile getirdiği düşüncelerinin benzer oluşu, hatta bazı parçaların aynılığı, okur açısından, bir tür kısır döngü yaratmaktadır.

2. İnceleme

Han, çalışmasına günümüzün güzel anlayışıyla temel ilişki içinde olduğunu düşündüğü "pürüzsüz" başlığıyla giriş yapar. Yazar, pürüzsüz olanın güzel olarak kabulünü, olumluluk toplumuyla ilişkilendirir. Pürüzsüzlük, olumsuzluğu ortadan kaldırır ve like (beğen) temellidir. Günümüzde dijital aygıtların yüzeylerinin bile pürüzsüz olduğunu belirten Han, iletişimin ve sanatın da pürüzsüzlük üzerine kurulu olduğunu söyler (Han, 2018, s. 4). Olumsuzluk, hızlı iletişimi engelleyen bir unsurdur ve bu yüzden *dislike* yerine dijital iletişimin kullanıcıya sunduğu seçenek *like*'tir. Sharing'i (paylaş) ve like'ı (beğen), iletişimin pürüzsüzlüğünü sağlayan araçlar olarak gören Han'ın sanatta pürüzsüzleşmeyi, Jeff Koons'un eserleri üzerinden örneklemesi oldukça isabetlidir. Çünkü "like sanatı"nın bir örneği olarak Koons'un çalışmaları pürüzsüzdür; izleyiciyi düşünmek yerine dokunmaya çağırır.

"Jeff Koons, eserlerini inceleyenlerin sadece basit bir "Wow" dile getireceklerini söyler. Onun sanatının karşısında açıkça, yoruma, hermenötiğe, refleksiyona, düşünceye gerek yoktur. Bilinçli olarak sanatı çocuğumsu, banal, yanlışa mahal vermeden rahat, yatıştırıcı ve hafifleticidir" (Han, 2018, s. 4-5).

Dokunmak, mesafeyi ortadan kaldıran bir duyudur. Han'a göre, estetik yargıda bulunabilmek için düşünsel anlamda bir mesafe gereklidir; pürüzsüzlük sanatı ise mesafeyi ortadan kaldırır (Han, 2018, s. 5). Han, Koons'un sanatını eleştirirken, Hegel'in ve Barthes'ın düşüncelerini kendisine referans alır. Hegel'e göre, sanatın anlamı, "görmenin ve duymanın teorik anlamıyla" sınırlıdır; koku, tat ve dokunma duyuları yalnızca "zevk vermeye" yöneliktir, "sanatın güzelliği değildir". Barthes'ın *Çağdaş*

Söylenceler kitabına atıfta bulunan yazar, onun pürüzsüzlüğün bireyde uyandırdığını söylediği hafiflik ve mükemmellik hissiyle, Koons'un "lehimsiz heykelleri" karşısında izleyicinin duyduğu hissini aynı olduğunu belirtir. Akıllı telefonların pürüzsüz oluşu gibi, Koons'un "Ballon Dog" (Balon Köpek) isimli eseri de yüzeyin gerisinde gizleyebileceği hiçbir şeyi olmayandır. Bu tür bir sanat, bireyi kendisiyle karşılaşmaya çağırır, öteki'yle değil. Öteki ya da yabancı zaten başlı başına olumsuzluğun göstergesidir; böylece sanat eseri aracılığıyla başkası ortadan kaldırılır. Olumsuzlukta bireyi sarsan, yaralayan bir şeyler varken, pürüzsüzün olumluluğu "sadece beğendirir", bireyi hiçbir şekilde şaşırtmaz (Han, 2018, s. 8). Han'ın, pürüzsüz sanatın, bireyi kendi varlığı dışındakine kapatması ve bir anlamda aynılığın başlatıcısı olarak görmesi, üzerinde tartışılmaya değer bir yaklaşımdır.

Han, yalnızca güzelin değil, günümüzde çirkinin de pürüzsüz hâle getirildiğinin altını çizer. Eğlence endüstrisi, tüketim amaçlı olarak çirkinini pürüzsüzleştirmiştir (Han, 2018, s. 9). Görsel iletişim de aynı şekilde, pürüzsüzlüğün bir ürünüdür; "nesnelerin pürüzsüz görünürlüğü bakışa zarar verir". Ancak, okur tarafından Han'ın bu zararı, daha detaylandırması beklenirken, yazar bunun üzerinde durmaz. Han'ın bu şekilde derinleştirmesi beklenirken öz, kısa ve kesin yargı içeren cümlelerle yetindiği tavır, metnin başka kısımlarında da karşımıza çıkar.

Enformasyon ve bilgi arasındaki ayrıma dikkat çeken yazar, enformasyonun bilginin sahip olduğu içsellikten, zaman yapısından ve olumsuzluktan yoksun oluşuna vurgu yapar. İletişimin de pürüzsüz olduğunu vurgulayan yazar, iletişimin, "enformasyonun sürtünmesiz bir değiş tokuşu olacak şekilde pürüzsüzleştirilmiş olduğunu" belirtir. Yazara göre, günümüzde iletişim, aynının aynıyla karşılaşmasıdır; ötekinin olumsuzluğunun ortadan kaldırılmasıdır. Pürüzsüzün bir olumluluk olarak kendini göstermesi, enformasyonun, iletişimin ve sermayenin dolaşımını hızlandırmıştır (Han, 2018, s. 11-12).

Han, beden ile pürüzsüzlük arasındaki ilişkiyi selfie ile örneklendirirken, yüzün yakın çekimiyle, arka planın bulanıklaştığına işaret eder. Yakın plandan çekilmiş yüz artık bir boşluktur; ifadesiz yüzdür. Yüz, selfie ile yüzeye dönüşür; herhangi bir derinlik ya da sığılğa sahip değildir. Yüz artık müstehcen ve pornografiktir (Han, 2018, s.14-15). Han'ın yüzle ilgili müstehcenlik yorumu, Baudrillard'ın *Çaresiz Stratejiler* kitabında dile getirdiği müstehcene dair düşünceleriyle benzerlik gösterir (Baudrillard, 2011, s. 71-72). Bedenin bugünkü durumunu "kriz" kavramıyla niteleyen yazar, bedende her bir organın yakın çekim aracılığıyla pornografik bir uzva dönüştüğünden söz eder.

Han'ın güzel ile yüce arasında açılan mesafeye ve bu iki kavramın sanki karşıt kavramlarmış gibi gösterilmesine dikkat çekmesi oldukça önemlidir. Güzeli seyri, bireyde şaşkınlık yaratmalı ve onu sarsmalıdır. Günümüzün estetiği, Han'a göre özneyi hiçbir biçimde sarsmaz; aksine bireyin bağımsızlığını ve kendini beğenmesini onaylar. Han'ın burada da günümüz estetiğini tamamen gözden çıkarması, onun keskin çıkarımlarına bir örnektir.

Yazara göre günümüz estetiğinin pürüzsüzle ilişkilendirilmesi, Edmund Burke'le başlar. Güzelin öncelikle pürüzsüz olması gerektiğini belirten Burke'e göre, güzel her türlü olumsuzluktan arınan ve "pozitif haz" verendir (Han, 2018, s. 20). Yücede ise olumsuzluk söz konusudur; acı ve dehşet vardır. Han, yüceyi güzelin karşısında konumlandırmak yerine, bu ikisinin aynı kaynaktan geldiğinin bilincinde olmayı önerir.

Yazarın günümüzün güzeli için “dijital güzel” kavramını kullanması ve onun karşısına “doğal güzel”i koyması, oldukça yerinde bir çıkarım olarak değerlendirilebilir. Bu ayırım aynı zamanda dijitalleşmenin, yaşamın pek çok alanını etkilediğini göz önüne sermek açısından iyi bir örnektir. Dijital güzelin karakteri “beni beğen”dir, pürüzsüzdür, içinde hiçbir yabancılaşma yer yoktur. Dijital güzel, “sadece orada mevcut” olarak şimdiye işaret ederken, doğal güzel, “uzaklıkta var olur” (Han, 2018, s. 26-27).

Görünür olmanın güzellikle ilişkisi konusunda Barthes’tan, Benjamin’den, Baudrillard’dan alıntılar yapan Han; pornografi ile güzel arasındaki karşıtlığı vurgular. Güzel, özü gereği kendisini gizleyendir; onun örtüsünün kaldırılması onun büyüsünü bozar. Güzel, stratejik bir biçimde, oylar, geciktirir, saklar (Han, 2018, s. 29). Güzel ancak örtünün altına kendisi olarak var olabilir. Bu bağlamda, Benjamin de gerçek bir sanat eserinin kaçınılmaz olarak kendisini sır olarak temsil ettiğini ve kavranamaz olduğunu belirtir. Burada önemli olan örtünün kendisidir, örtülü nesne değildir (Han, 2018, s.31). Enformasyon da doğrudan konuşma yönüyle örtülemeyendir; dolayısıyla pornografiktir, bilgi gibi değildir, şeffaftır (Han, 2018, s. 33).

Han, günümüz toplumunu “olumluluk toplumu” olarak tanımlar ve bu toplumda bireyi olumsuzluk durumu olarak yaralanmaya yöneltebilecek bütün bağılıklardan uzak durulduğunu belirtir. Algıda ve duyguda olumsuzluklar en aza indirgenmeye çalışılır; bu yüzden *like* (beğen) algılara hâkim olur (Han, 2018, s. 36). Oysaki Han, ancak yaralanmak sayesinde, bireyin bu tecrübesi aracılığıyla başkasını görebileceğini vurgular. Han, zaman zaman olumsuzluğa, yaralanmaya, mesafeye vurguyu o kadar sıklıkla tekrarlar ki, metin giderek belirli parçaların aynı ritimde tekrarlandığı bir kurguya dönüşür. Bu durum yazarı, bir konuda çözümleme yapmak için gereken belirli bir mesafenin ve esneklik payının yokluğuyla karşı karşıya getirebilmektedir.

Yaralanma estetiği ile Barthes’ın “fotoğraf teorisi” arasında bir yakınlık olduğunu belirtir Han. Barthes’ın fotoğraftaki iki unsurundan ilki olan *studium*, “beni beğen” e aittir. “Beni beğen” herhangi bir yaralanmadan, olumsuzluktan ve sertlikten yoksundur. Burada, kararsız, yüzeysel bir ilgi söz konusudur. Fotoğrafın ikinci unsuru olarak *punctum*’da ise, izleyiciyi sarsan ve yaralayan bir yan vardır ve fotoğrafın baştan çıkarıcılığı burada söz konusu olamaz. *Punctum*, “sessizliği sever, sırrı tutar.” (Han, 2018, s. 37-38). Günümüzde Han’a göre, bütün fotoğraflar pornografik, pürüzsüz ve gizlilikten yoksundur. Dijital resimde, resim ve göz arasında doğrudan iletişim vardır; estetik mesafe yoktur, yalnızca “*affectum*”ları vardır, “bağırır ve eğlendirir”, dolayimsız hazzı tetikleyen uyarıcı üretimi vardır (Han, 2018, s. 41).

Güzelin pürüzsüzleştirilmesi, tüketim kültürü aracılığıyla gerçekleşir. Güzel artık uyarıcı ve eğlencelidir. “Günümüzde güzelin krizi, güzelin kendi mevcudiyetine, kullanım ve tüketim değerine indirgenmesinden kaynaklanmaktadır. Tüketim, ötekini yok eder. *Sanatın güzeli* tüketime karşı direniştir” (Han, 2018, s. 72). Sanatın görevini, ötekini kurtarmak olarak belirten Han, güzeli kurtarmanın ötekini kurtarmakla eşdeğer olduğunu belirtir (Han, 2018, s. 72). Yazar güzelin krizi oldukça önem vermesine rağmen, çözüm yolları konusunda biraz çekimser davranır. Han, öznenin bilincinin sistemin ona dayattığı şeffaflık, şiddet, olumluluk gibi olgular karşısında kör gibi olduğunu okura düşündürür. Eserin adı “Güzeli Kurtarmak” olsa da Han, bunun nasıl gerçekleşeceği üzerinde derinlemesine durmaz.

Karaktersizlik ve sabitliğe direnişin tüketimle bağdaştığını vurgulayan Han, Facebook'ta arkadaş çokluğu ile karaktersizlik arasında bir bağ kurar. Ona göre "Schmitt şöyle diyebilirdi: İnsan ne kadar çok karakter ve şekil yoksunuysa, ne kadar pürüzsüz ve düzse, o kadar çok arkadaşı vardır. Facebook, karaktersizliğin pazarıdır" (Han, 2018, s. 52). Sosyal ağ ortamlarından Facebook, kullanıcıya tanıdık-tanımadık birçok ağ kullanıcısıyla arkadaş olmaya imkân tanımaktadır. Han, burada hem ağı hem de ağın tasarladığı biçimde çok arkadaşı olan kullanıcının "karaktersizliğini" eleştirir. "Facebook'ta çok sayıda arkadaş olmak", karaktersizliğin bir ölçütü olabilir mi? Han'a göre olabilir. Han'ın bu yanıtı, onun keskin çıkarımlarına bir başka örnek olarak verilebilir.

Etikle estetik arasında güzel kavramı aracılığıyla bağ kuran Han, güzeli, "adalet fikrinin altında yatan simetri" olarak tanımlar (Han, 2018, s. 64). Adaletsizlik, asimetrik bir ilişki olarak kendini ortaya koyar. Scarry'ye atıfta bulunan Han, güzelin özneyi narsisizmden kurtardığına ve öznenin geri çekildiğine işaret eder:

"Güzelin karşısında özne yana ait (lateral) bir konum alır, öne doğru çıkmak yerine kenara çekilir. Yana ait bir figür hâline gelir. Ötekinin lehine kendisini geriye çeker. Scarry, güzelin karşısındaki bu estetik deneyimin etik olana doğru genişleyeceğine inanır. Kişinin (öznenin) geri çekilmesi, adalet için temel bir unsurdur. Adalet, güzel bir birlikte olma durumudur" (Han, 218, s. 64).

Ancak günümüzde güzel deneyimi tamamıyla narsisttir. Tüketim odaklı yaklaşım, özneyi merkezi bir konuma konumlandırır ve "ötekinin ötekiliğini, başkılığı yok eder." Günümüzde iletişimin hızlılığı, pürüzsüzlüğü ve şeffaflığı, güzelin özündeki bu yavaşlık, gizem ve gecikme ile tamamen zıttır.

Han'ın genel olarak çalışmalarında benzer kavramların ve konuların aynı ifadelerle ele alınışı, bir tekrar duygusuna yol açmaktadır. Örneğin *Şeffaflık Toplumu* eserinde, Benjamin'e referansla eserin kült değeri ve sergi değeri arasındaki ayrım üzerinde durur (Han, 2017, s. 25). Aynı şekilde bu kitabında da eserin sergi değerinin, kült değerini ortadan kaldırdığından söz eder. Günümüzdeki sanat eserlerinin kült değeri ve sergi değeri kalmadığını söyler (Han, 2018, s. 74). Kitaplarında "sergileme, müstehcen, teşhir toplumu, şeffaflık, aşırı iletişim" gibi sıklıkla geçen kavramlar ve bu kavramlar etrafında dönen tartışmalar bir süre sonra okurda bıkkınlık uyandırabilmektedir. Ayrıca kitabın hacmine göre çok fazla olan başlık sayısı ve bu başlıklar bağlamında ele alınanların birbirini içermesi, eserin olumsuz bir başka özelliği olarak görülebilir.

Günümüzün pürüzsüz estetik algısına, şu sözleriyle adeta bir meydan okuma gerçekleştirir Han:

"Güzellik bir gecikmedir, geç gelendir. Güzel bir anlık parlama değildir, gün batımındaki kızılık gibi gün sonunda ortaya çıkan sakin bir aydınlıktır. Bu çekingenlik onun asaletindedir. Dolayimsız uyarılma ve coşku, güzele erişimi engeller. Şeyler gizli güzelliklerini, güzel kokulu özlerini sadece sonradan dolambaçlar aracılığıyla ortaya çıkarırlar. Uzun sürme ve yavaş olma güzelin yürüyüş tarzıdır" (Han, 2018, s. 80).

Han'ın bu alıntıda geçtiği üzere düşüncelerini, aforizma tarzı cümlelerle ifade etmesi, derinlikli bir biçimde bir konuyu ele almasını güçleştirir gibi gözükmektedir. Han'ın, *Şeffaflık Toplumu*, *Şiddetin Topolojisi*, *Zamanın Kokusu* gibi kitapları da aynı şekilde, bu tarz cümlelerle doludur.

Han, çalışmasının son kısmında, Heidegger'in güzellik anlayışına odaklanır. Heidegger ona göre, güzeli estetik değil, ontolojik olanda konumlandırmıştır. "Heidegger güzeli, açıkça estetik bir haz olmanın ötesinde bir hakikat fenomeni olarak kavramaktadır" (Han, 2018, s. 85). Han da bu konuda Heidegger gibi düşünür. Eros, hakikatin belirmesine adandığından, hazdan ve beğenmeden ayrılır. Han'a göre, Heidegger, like'in, beğenmenin üstün geldiği bu zamana, "Eros'u, güzelliği olmayan zaman" diyecektir (Han, 2018, s. 85). Günümüzde güzel, hakikatle olan bağıını kaybetmiş ve tüketimin konusu haline gelmiştir. Modern özne, Han'ın işaret ettiği güzel'in like objelerine, beğeniye dönüşmesi durumuyla daha çok yeni medya ortamlarında karşılaşmaktadır ve Han, son cümlesinde güzelin içinde bulunduğu durumu "güzelin krizi" olarak tanımlamaktadır. "Güzeli kurtarmak, bağlayıcı olanı kurtarmaktır" (Han, 2018, s. 87).

3. Sonuç

Byung-Chul Han, neoliberalizm bağlamında iletişim teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak, toplumsal yapıda yaşanan dönüşümlere ve modern zamanın getirilerine, çalışmalarında eleştirel yaklaşan bir kültür kuramcısı olarak dikkat çekmektedir. Han'ın bu çalışması, daha önceki çalışmalarındaki düşüncelerine benzer pasajlarla yer verdiği bir eser olarak, günümüz güzellik anlayışına dair farklı perspektifler sunan bir inceleme olarak değerlendirilebilir. Han'ın bu çalışmada "dijital güzel", "pürüzsüzün estetiği" gibi geliştirdiği kavramlar, iletişim ve sanat alanına önemli katkılar sağlayabilir. Aynı zamanda iletişim disipliniyle ilgili araştırmacılar için bu çalışma, iletişimin de merkezde olduğu sorgulama konularıyla özgün çalışmalara kaynaklık edebilme potansiyeline sahiptir. Özellikle "iletişimin pürüzsüzleşmesi, şeffaflık, *like* ve *sharing* temelli iletişim, enformasyon-bilgi ayrışması, olumluluk toplumu" gibi konulara dair Han'ın yaklaşımı, alan araştırmacıları için ufuk açıcudur. Eser, sıradan okur için ve aynı zamanda disiplinler arası çalışmalar yapan araştırmacılar için de önem taşımaktadır; zira odaklandığı sorunlar, bizzat bireyin ve toplumun içinde olduğu durumlara karşılık gelmektedir.

Kitabın odak noktası güzel ve pürüzsüz kavramları olmakla birlikte, bu çalışma, günümüz güzellik söyleminin ve dijital kültürün, iletişim alanına ve özellikle sanata dair yansımaları üzerine yol gösterici bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmada, *Güzeli Kurtarmak* eserine yönelik kimi eleştiriler dile getirilse de eser Han'ın topluma ve günümüze dair isabetli gözlemleriyle dikkat çekmekte, özellikle sanat ve iletişim disipliniyle ilgili araştırmacılara yeni tartışma konuları sunmaktadır.

Kaynakça

- Baudrillard, J. (2011), *Çaresiz Stratejiler*, (O. Adanır, Çev.), İstanbul:Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Han, B.-C. (2017). *Şeffaflık Toplumu* (H. Barışcan, Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Han, B.-C. (2018). *Güzeli Kurtarmak*, (K. Filiz, Çev.), İstanbul: İnsan Yayınları.